

Szekeres István (Budakalász):

Miért nem lehetnek a székely írás előzményei a Tordos–Vincsa–Viszoko kultúrára jelei. Az írástörténeti kutatás további lehetőségei

Az utóbbi időben a Tordos–Vincsa és a Viszoko kultúra sok ezer éves írásjegyeit többen is a „székely-magyar rovásírás” előzményeinek tartják. Illuzórikus ábrándképekkel árasztva el az írástörténetben még náluk is laikusabbak érzelem- és gondolatvilágát.

E fölöttébb szorgos igyekezettel csak egy probléma van, mégpedig az, hogy e vélt írástörténeti összefüggésekből semmi sem igaz(olható). Csupán összehasonlítható jelek rajzát évezredek múltán a székely – de újabban már csak „magyarnak” nevezett – írás előzményének állítva, igyekezetük nem több egy óhajtott vágyálom, írástörténeti eszközökkel bizonyíthatatlan ráfogásánál. Erről már 2009-ben írni kezdtem, de egy hasonló tárgyú írásomra (*A székely és ótörök írás kutatása Magyarországon*) olyan durva hangvételű sértődés volt a válasz, hogy a továbbiakban méltatlannak tartottam foglalkozni vele.

— Most, hogy a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület elhatározta, hogy „kiemelten foglalkozzunk a ’magyar írással, a rovásírással’, és én kaptam a feladatot a terv kidolgozására, mégis be kell fejeznem felvilágosító tanulmányom, hogy először, „tisztá vizet öntsek a pohárba”, mert észlelem, hogy az egyező és hasonló jelformák (látszólagos) összefüggéseit nem csak a laikus szerzők tartják figyelmükben.

Ezzel a problémával már az írástörténeti szakirodalom átfogó olvasása közben, a hatvanas-hetvenes években „összeakadtam”, mert a szerzők egy része szintén csak jel- és betűrajzok írástörténeti összefüggéseiben „gondolkodott”, amelyeket egymástól átvett táblázatokban is sokszorosítottak.

Később Vékony Gábornál, de különösen Forrai Sándor tanulmányaiban találkoztam a különböző írásokban lévő betűformák hasonításával. Pedig ***az egyszerű, csak néhány vonalból álló azonos, vagy hasonló jelformák összevethetősége önmagában még semmit nem jelent, mert sok van belőlük*** az írás történetében, még az egymástól teljesen függetlenül alkotott piktográfiák, s a belőlük származó írások betűi között is. (L.: Forrai Sándor 1988, 93.) Ez késztetett egykor arra, hogy betűk ***összefüggéseinek hiteles bizonyításánál ne csak a betűk rajzát, hanem piktogram előzményű jelentéseiket is egyeztessenem azzal a piktogrammal, amelyből származtak.*** Csak, és csakis a jelek (betűk) piktogram

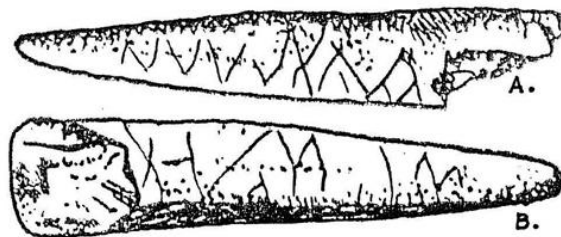
előzményű jelentéseinek egyezése (egyeztetése) forrásadatuk piktogramjával ad (adhat) olyan hiteles eredményeket, amikor nincs tovább! — mert nem lehet több ellenvetés!

Nincs ez másképp, mint a rokonságoknál, csak itt nem ősapák és ősanyák, hanem piktográfiák piktogramjai vannak, vagy nincsenek egymással „rokonságban”. S akkor még olyan alapvető írástörténeti követelményről, mint az egyeztetett jelek (betűk) egymással időrendben is összefüggést bizonyító folyamatos használatáról, és a bizonyítás többi fontos írástörténeti követelményéről még szót sem ejtettem.

— **E rövid bevezető után** idézek az „Angolszász runák a boszniai **piramisok területén?**” c. írásból:

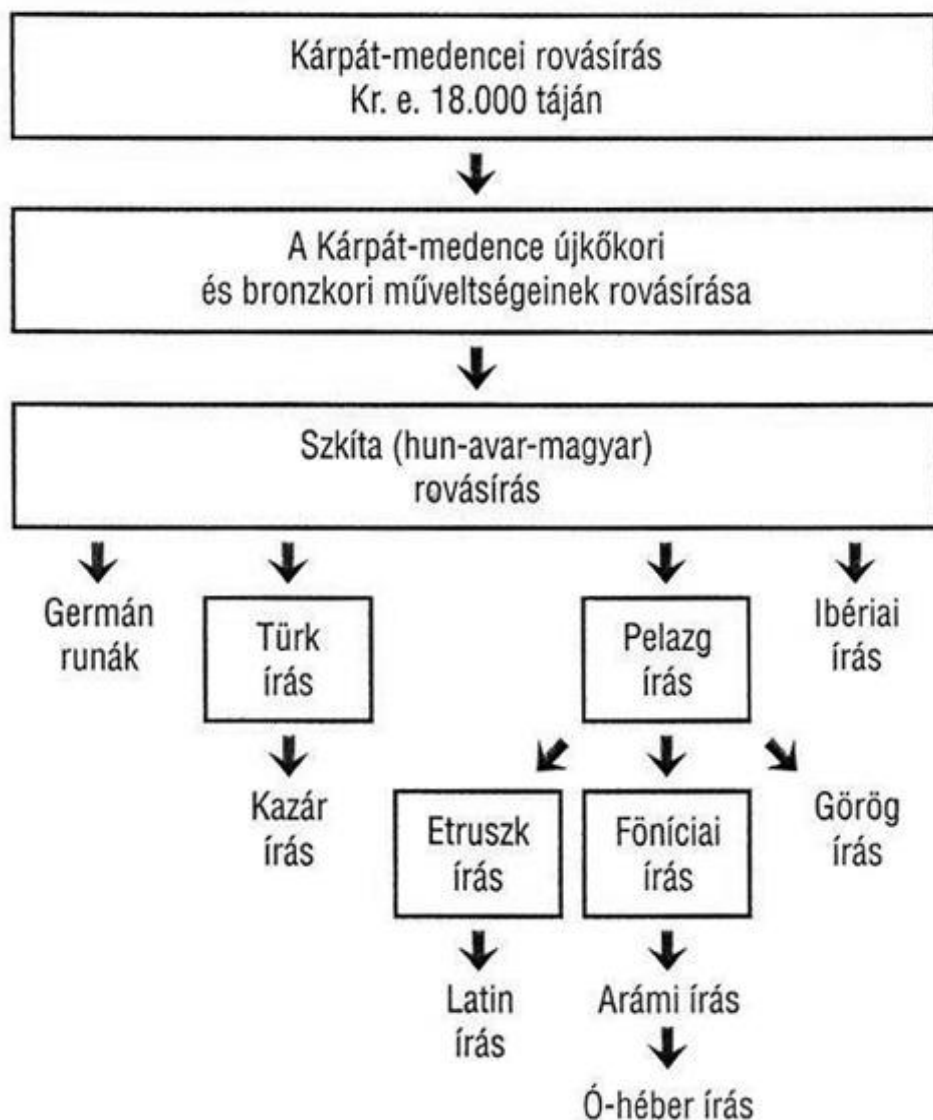
„A viszokói piramisok hivatalos elnevezése a 2008-as szarajevói tanácskozás óta: piramydhill, azaz piramis hegy. A Nap piramisba vezető alagút köveinek kora legalább 10-12 ezer év, tehát már ez a nagy időtávolság is kizárja, hogy itt kőbe vésett angol runákról beszéljünk.

Az alagút írásos köveiről készült fényképek, valamint 2007-ben az alapos személyes megtekintésük után az a véleményem alakult ki, hogy ezek tulajdonképpen építőanyag maradványok, mint a még lágy halmazállapotú beton és a jelek nem véséssel, hanem benyomkodással készültek a megszilárdulás előtt. Ha ez beigazolódik, kijelenthetjük, hogy a jelek kora azonos a piramisokéval. Később az egyik feltárást vezető mérnök hasonló megállapításra jutott. Szakács Gábor 2006 júniusában járt először a helyszínen. A fényképek és tapasztalatai alapján a 18-20 ezer éves Bajóti Pálcavég, valamint a 6-7000 éves Tordos-Vinca műveltség írásjeleivel állította párhuzamba a boszniai piramisok jeleit. Mind a földrajzi helyzet, mind a jelek hasonlósága miatt ez a legvalószínűbb. 3. KÉP

Ebből a Kárpát-medencei igen régi írásműveltségből (Bajót, Tordos-Vinca) fejlődtek a bronzkori, majd a szkíta, hun, avar, magyar írásjegyek, lásd 1. kép. Ennek az írásnak a folytonossága soha nem szakadt meg, hiszen ma is százezerre tehető azoknak száma, akik mindennapjaikban használják közlésre, díszítésre. Bizonyíték ez arra is, hogy a magyarok a Kárpát-medence őslakói és nem csak 896 óta élnek itt. 4. KÉP-TÁBLÁZAT

A magyarok elődeinek betűírásából eredő írások

Összeállította: Friedrich Klára

A germánok betűik jelentős részét a hunoktól vették át. Következik ez abból, hogy a 24 betűs runaváltozatoknál 14 alakilag teljesen azonos a magyar rovásírással. Több táblázatot készítettem a boszniai, a kárpát-medencei, valamint más ősi műveltségek jeleinek összehasonlításával, amelyek különböző könyvekben jelentek meg, ezekből itt csak két egyszerűsített formát mutatok be.

Bosnyák Nap piramis	Kárpát medencei írás
1.	2.
/	/
1	1
↑	↑
†	†, †
T	T
Λ	Λ, V, A
Y	Y
Y	Y
Y	Y
Y	Y
Λ	Λ
4, P	4, P, 9
H	H
H	H
J	J
◇	◇
M	M
Y	Y
Y	Y

Összeállította: Friedrich Klára

Bosnyák Nap piramis	Kárpát medencei írás
1.	2.
E	Э, F, П, Ш
E	E, E, E
E	E-P
Φ	
X	X
X	X-O
X	X, X
X	X
X	X
X	X, Φ
D	
G	G, S
(	(,)
(	)
D	D
R	P-Λ
h	h
O	O, O, O
4	4, 4, 4, 4

A. ábra

Bosnyák piramisok	Magyar rovásírás	
	Betű	Hangérték
4, P	4, 4, 9	A, A
X	X	B
↑	↑	C
	H, H	CS
+	†, †	D
5	5, X	E, E
O	0, 0, 0	F
F, Λ	Λ, Λ	G
	#, #	GY
	X, X	H
†, T	T, †, †	LI
1, 1	7, 1	J
◇, †	N, 1, ◇	K
Λ	Λ, Λ	L
0	0, 0, 0	LY
4	4, 4	M
(, S)	)	N
Φ, D	D, D	NV
	5, 5	O, O
	K	O, O
E	Э, 4	P
H, /	H, H, /	R
Λ, V	Λ, Λ	S
1	2, 1	SZ
Y, Y, Y	Y, Y	T
	X, X, X	TV
	X, M, M	U, U
	X, L	U, O
M	M	V
	E, E, E	Z
Y, Λ	Y, V, Y	ZS

Összeállította: Friedrich Klára

B. ábra

Az **A ábrán** több összetett és bonyolult jel is látható, melyek a történelmi Magyarország területén lévő több ezer éves műveltségekből származnak. Az összerovások, a ligaturák gyakori használata jellemzi a kárpát-medencei írást, míg ugyanez a runák használatánál igen ritka, számos runákkal foglalkozó könyvben egyetlen összerovást sem találtam. A 40 boszniai jelnek 38 kárpát-medencei jel felel meg, amely 95 %-os egyezést mutat.

*A **B ábrán** a boszniai piramisok jelei és a ma is használt rovásbetűink láthatók, ez utóbbiaknak a hangértékét is tudjuk. Itt 68,75 %-os az egyezés.*

A jelek táblázatban és százalék arányban kifejezett párhuzamai azt mutatják, hogy a boszniai piramisok jeleinek a kárpát-medencei ősi írás műveltségéből fejlődött szkíta-hun-avar-magyar rovásírás a legközelebbi rokona, mind időben, mind alaki hasonlóságban. Hangérték azonosságról csak akkor beszélhetnénk, ha ismernénk a boszniai jelek hangértékeit.

2011. december

A további tájékozódáshoz ajánlom:

www.piramidasunca.ba Semir Osmanagic honlapja

www.rovasirasforrai.hu honlapon: a Kitekintő rovatban: A boszniai piramishegyek címszó alatt, továbbá Rovásírás és a Fordítások rovatban lévő cikkeket, valamint a következő könyveket:

Friedrich Klára-Szakács Gábor: Tászok-tetőtől a bosnyák piramisokig (2007)

Gimbutas, Marija: The language of the Goddess (Thames&Hudson, 2001)

Osmanagich, Muris: About cultural layer of Bosnian Pyramid builders (Sarajevo, 2008) Osmanagich, Semir: Bosnian Walley of the pyramids (Mauna-fe, 2006)

Radics Géza: Mi és a Kárpát-medence (Chicago, 2008)

Stekel, Paulo: The proto-script Visoko in comparison with Glozelian Writing - 2006 (In: Osmanagich, Muris: About cultural layer of Bosnian Pyramid builders, Sarajevo, 2008)

Szakács Gábor: Tudósítások a bosnyák piramisokról (Magyar Demokrata, 2006/26, 45, 48)

Winn, Shan, M.M: Pre writing in south-eastern Europe (Western Publishers, 1981)''

A Szerző egy másik írásában (*Régi kapcsolatok - Lepenski Vir és Vinca*) az alábbiakat közli:

„Mivel Vincán a múzeum munkatársának szakszerű ismertetéséből csupán a magyarsággal való kapcsolat maradt ki, ezt itt szeretném pótolni. A tordosi és vincai jelek jelentős része formailag azonos a ma székely-magyarnak nevezett rovásírásunkkal, de hangértéküket nem ismerjük. Azonban ez a nagy arányú hasonlóság is folytonosságot, helyi eredetet bizonyít, mert itt a Kárpát-medencében az évezredek folyamán ezek a jelek mindig használatban voltak, régészeti leleteken megtalálhatók. Továbbá mi magyarok ezeket a betűket a mai napig

használjuk. Táblázatom mutatja, hogy szinte mindegyik rovásbetűnk előképe megtalálható a Vinca jelek között.

IRÁSJEGYEK						
Kárpát-medencei jelrendszer				Hun írás	Bosnyák piramisok	Glozel
Magyar rovásírás		Tordos- Vinca	Tászkok- tető			
Betű	Hangérték					
4, 4, 9	A, A	P	P, P, 4	q, P, A	4, P	P, P
X	B	X	X	X	X	X
↑	C	↑	↑	↑, ↓	↑	
H, H	CS	□, H		□		Δ, H
†, †	D	†	†	†	†	†
5, 5	E, E			ε	5	ε, 7
⊗, ⊗, 0	F	⊕, 0		⊕, 0	0	⊗, ⊗, 0
Λ, Λ	G	Λ, Λ	Λ	F	F, Λ	Λ
≠, ≠	GY	≠, ≠		I		≠, ≠
X, X	H	X				X
T, †, †	LI	T	†, T	T	†, T	T
7, 1	J	7, 1	1	†, 1	†, 1	7, 1
N, 1, 0	K	N, 1, 0	N, 1	Z, 0, N	0, †	1, N, 0
Δ, Δ	L	Δ, Δ			Δ	
0, 0, 0	LY	⊙		⊙	⊙	0, 0
B, B	M	W, W		B	W	W
)	N	(		)	(, C)	(,)
) , D	NY	d, D		)	(, D)	
5, 5	O, O	C		5, 5		5, 5, 5
K	Ö, Ö	K	K	K		K
E, E	P	E, M	E	E, E, W	E	E
H, H, /	R	H, /	/	H	H, /	H, H
Λ, Λ	S	Λ, Λ	Λ	Λ	Λ, V	Λ, Λ, Λ
2, 1	SZ	I	I	I	I	2, 1
Y, Y	T	Y, Y	Y, Y	Y	Y, Y, Y	Y, Y, Y
X, X, X	TY	X, X				X
X, X, X	U, Ü	X, X, X	X, X	X, X		X
X, X, 4	Ó, Ó	4	4			4
M	V	M	Λ	Λ, M	M	Λ
E, H, H	Z	E, H, H		E		E, H
Y, V, Y	ZS	Y	Y	Y, Y	Y, Λ	Y, Y, Λ

Összeállította: Friedrich Klára, 2007 december. Kiegészítette: 2008 június.

8. kép Összehasonlító jeltáblázat

A Vinca név több helyen felbukkan a Kárpát-medencében. Verespatak közelében így hívnak egy települést, továbbá a göcseji Mikekarácsonyfán a község egyik dombjának neve is Vinca. Végül pedig a "Nagy Anya", Nagyasszony, Boldogasszony tisztelet jellemző vallásunkra. A legtöbb Mária kegyhely a történelmi Magyarország területén található. Ipolyvölgyi Németh József (Páter Krizosztom) 200 Mária kegyhelyről tudósít könyvében.

A 3. és 7. fényképet Friedrich Klára készítette, a többi a megadott szakirodalomból származik.

Az írás és a fényképek szerzői jogvédelem alá tartoznak.

Irodalom

Forrai Sándor: *Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig* (1994)

Friedrich Klára: *Torma Zsófia, egy asszony a magyar régészet szolgálatában* (in: *Ősök és írások*, 2008)

Friedrich Klára: *Írástörténeti áttekintő magyar szempontból* (2010)

Gimbutas, Marija: *The language of the Goddess* (Thames & Hudson, 2001)

Harding, D. W: *Az őskori Európa* (Helikon Kiadó, 1986)

Ipolyvölgyi Németh Péter: *Mária kegyhelyek Mária országában* (Móczár Béla kiadása, 2002)

Lukács Ágnes: *Mikekarácsonyfai szó-kincsek, avagy pillantás "Göcsej hangkutaiba"* (2009)

Mandics György: *Róvott múltunk* (Irodalmi Jelen Kiadó, 2010)

Makkay János: *Tartariai leletek* (Akadémiai Kiadó, 1990)

Papp Attila: *Erdélyi utakon - Nyomát* (Arany Tarsoly, 2007/3/1)

Renfrew, Colin: *A civilizáció előtt* (Osiris, 2005)

The Danube script in light of the Turdas and Tartaria discoveries (Exhibition catalogue, National History Museum of Transylvania, 2009)

Torma Zsófia: *Sumer nyomok Erdélyben* (Buenos Aires, 1972)

Winn, Shan M.M: *Pre writing in south-eastern Europe* (Western Publishers, 1981)"

— **Kritikámat azzal kezdem, hogy kijelentem:**

Nincs szándékom senkit személyében, és senkit emlékében megbántani!
Kritikám szakmai jellegű. Lehet elfogadni, és lehet nem elfogadni. —

— A 18-20 ezer éves Bajóti pálcavég díszítéseit és a 10-12 ezer éves viszokoi piramisok jeleit, de csak a 4500-6500 évesre becsült Tordos-Vincsa jeleit — még teljes rajzegyezések esetén sem lehet tudományos igénnyel, a székelly betűkkel párhuzamba állítani, mert összefüggéseik (a rövid bevezetőben

már említett) módszeres írástörténeti vizsgálatokkal nem bizonyíthatók. A Szerző nem jelzi felsorolva a forrásadatokat, hogy szerintük „ezek a jelek mindig” hol voltak használatban, „régészeti leleteken” hol találhatók meg.

Már a köztük is lévő évezredek is olyan nagy igazolatlan (igazolhatatlan) hiátusok, amikor az egymás közötti azonosságuk sem bizonyítható, mert nem ismerjük összevethető (azonosítható) jelentéseiket. Használatukat folyamatosan bizonyító írástörténeti emlékek, feliratok nem léteznek. Egymástól független, helyi íráskezdemények csak, ezért az alább leírtaknak sincs *adatokkal* igazolható, bizonyító alapja:

„Ebből a Kárpát-medencei igen régi írásműveltségből (Bajót, Tordos-Vinca) fejlődtek a bronzkori, majd a szkíta, hun, avar, magyar írásjegyek, lásd 1. kép. Ennek az írásnak a folytonossága soha nem szakadt meg, hiszen ma is százezerre tehető azoknak száma, akik mindennapjaikban használják közlésre, díszítésre.”

— ***Minden tudomány alapja a szigorúan tudományos módszertani elvek szerint kutatott és feltárt eredmények szakmai ellenőrizhetősége.*** Esetünkben még az egymás között lévő írástörténeti (jelentéstörténeti) összefüggések sem bizonyíthatók! Ki mondja meg évezredek (4-6 ezer év!) múltán, hogy volt-e közös (azonos!) piktoográfikus jelentésük? Milyen szavakkal nevezték meg az egymással csak rajzukban hasonlítható, párhuzamba állítható jeleket?

Az egyszerű íráskezdemények jelei 2-3, esetleg csak 3-4 egyszerű vonalból állnak, amelyeknek azonos rajzformákat alkotó variációs lehetőségeit – jelentésük ismerete nélkül – az írások történetében igen sok helyen meg lehet találni. Ha azonos jelentésüket, s így írástörténeti összefüggésüket (írástörténeti szakirodalmi művekben) bármi ok miatt nem tudjuk bizonyítani, akkor – semmi közük sincs egymáshoz! Az azonosság bizonyítása az azonos rajzok (jelek) azonos jelentésének bizonyításán áll, vagy bukik!

Az, hogy „*ma is százezerre tehető azoknak száma, akik mindennapjaikban használják közlésre, díszítésre*” – a székely betűkkel azonos, vagy hasonló rajzú jeleket, – még nem bizonyítása a máig tartó folytonos használatnak. Az egymás között is sok évezredes igazolatlan (igazolhatatlan) hiátusok miatt pedig, egészen biztos! – hogy nem „azokat az írásjegyeket” használják, amelyek folytonos (folyamatos) használata nem is bizonyítható.

A némi írástörténeti tájékozottsággal rendelkező olvasók is tudják, hogy 12-20 ezer éve még – betűírásokról nem beszélhetünk! Csak mesélni lehet róla. A Varga Csaba által állított 30.000 éves ábécé illuzórikus történetéhez ismernünk kellene az „ősi írás” betűinek hangértékeit, piktoagramokból betűvé alakításuk (nyelvi) levezetéseivel együtt, mert minden eredeti betűírás előzménye piktoográfia volt.

A betűk alapvető tulajdonsága és „létalapja”, hogy már hangot, vagy több hangból álló szótagot jelölnek! Egy nyelv rögzítésének teljes hangállományát jelölik még átvételek esetén is, a (korabeli) nyelvek hangállományára jellemző kisebb változtatásokkal, sajátos módon. 18-20 ezer éves, de „csak” 4-6 ezer éves

betűtörténeti levezetésekről sem tudunk a Kárpát-medencében.

Be is vallja, hogy: „*nem tudjuk megállapítani, hogy a Kárpát-medencei jelsor jeleihez milyen hangok tartoztak egykoron. Ugyanis nem maradtak fent leírt mondatok, még szavak sem. Emiatt nincs miből kiokoskodni, hogy milyen hangok tartoztak akkoriban a betűkhöz. Tehát nem tudunk írni a helyreállított betűsorról.*” (Az ősi írás könyve, 36.) Akkor pedig, miről is szól a fáma? — Hol vannak régészeti leleteken a folyamatosság, a folyamatos használat bizonyítékai?

Nincs itt másról szó, csupán jelformák hasonításáról. Ahhoz hogy két jelet (betűt) hitelesen össze tudjunk vetni rajzuk és azonos piktogram előzményű jelentésük alapján, vagy ismernünk kell a piktogram jelentésüket, vagy betűk esetén a hangértéküket is, amelyek segítségével helyre tudjuk állítani hangértékadó szavukat, vagyis: piktogram előzményű, piktogramként összevethető, azonos jelentésüket.

A Kárpát-medencei írás folytonosságának bizonyításához édeskevés a tordosi agyagcserepeken lévő írásjelek székeltyhez hasonló vagy azonos rajzait egy ősi ábécé betűiként felvonultatni a 4500-6500 évvel korábbi időkből. (L.: Varga Csaba 2002, 35.), és máig folyamatos használatukat azzal a kijelentéssel igazolni, hogy: „*a 6500-4500 éves ABC még mindig használatban van a Kárpát-medencében. És azóta is változatlan.*” (L.: V. Csaba 2002, 36) — **De: Hol vannak** a folyamatosság bizonyítékai? Amely jelek közül többnek a rajza nem is egyezik a legrégebbi székelty Nikolsburgi ábécé betűjének rajzával, csak annak későbbi, rontott, romlott (*d; gy; ly; f; u*), vagy a már szintén későbbi, a két rajzrészről álló kínai piktogram összevont (*h*) betűváltozatával.

Forrai Sándor után Varga Csaba is idézi a 3000 éves, szkíta-korinak nevezett balta tokján lévő feliratot, amit Debreczeni Miklós után, szintén elolvasott. További két olvasattal bővítve olvasatukat, amely három olvasat közül a saját harmadikat: „*sebesít is üt is ró is*” olvasatát tartotta (vélte) helyesnek (nyelvünk ma használatos hangjaival...) (L.: Varga Csaba: *Jel Jel Jel* 229.) Amiről a nemrég elment, jó humorú Herényi István egyik adomája jutott eszembe a hasonló feliratok „tudományos” olvasatáról: „*Es mondd: El is tudod olvasni?*” — „*El én! Milyen nyelven parancsolod...?*”

Ezt az egyetlen „írástörténeti emléket” még leltározni sem szükséges a Varga Gézától átvett, és állítólag Ignace Jay Gelbtől (1952) származó idézet szerint, mert: „*írástudomány nincs is, mert az írásemlékek egyszerű leltározása — a nagy kérdések megkerülése mellett — még nem tudomány*”.

A Varga-idézet eredetijét eddig keresve sem találtam (nincs megadva megtalálhatóságának a helye), de teljesen felesleges is keresnem az állítólag mondott, vagy leírt idézet létét, vagy nemlétét, mert Ignace Jay Gelb asszirológus „*A Study of Writing: The Foundations of Grammatology*” c. könyvében egyáltalán nem került meg a „nagy kérdéseket”.

Kitűnő összefoglaló tudományossággal vezette le az írás történetét az őskőkorszaki primitív rajzoktól az ókori (sumér, egyiptomi, elámi, krétai, hettita,

proto-elámi, kínai) piktográfiákon át a négyféle szótagírásig, a nyugat-sémi mássalhangzókat jelölő proto-sinai (ó-héber), és az ebből származó föníciai íráson át, a modern betűírásokig.

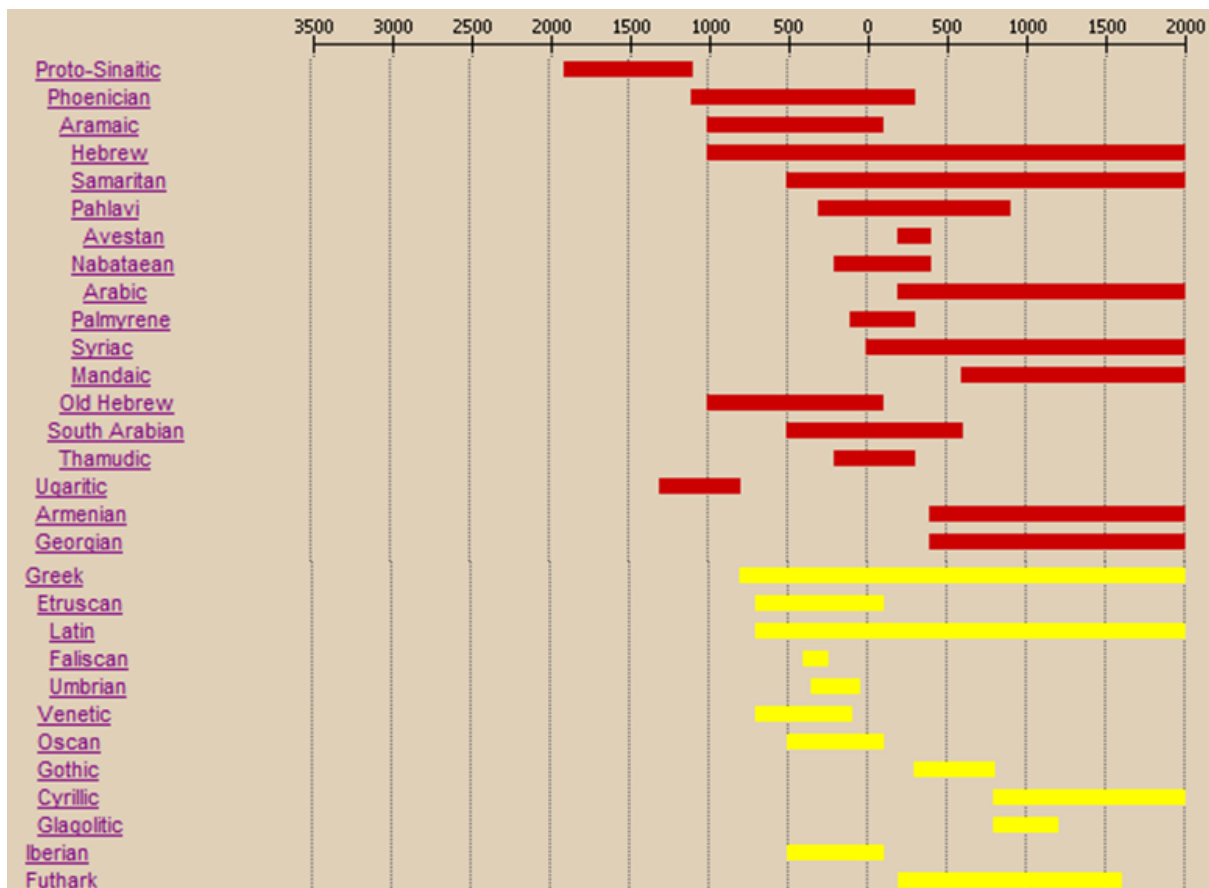
Gelb hangsúlyozta még azt is, hogy a monogenézis-polygenézis vitában értelmetlen az írás egyetlen közös eredetéről beszélni, mert a hét legjelentősebb piktográfia egymástól teljesen függetlenül jött létre. Az írásrendszerek törvényszerű fejlődési iránya pedig a piktográfiától a betűírásokig tart.

— Tehát Ignace J. Gelb kitűnő műve szerint: ***Nagyon is van írástudomány!*** Mert amit leírt, az jól összefoglalt alapjait képezi az írás tudományának.

A Szerző táblázatában Kr. e. 18000 táján egy „Kárpát-medencei rovásírásból” származtatja a Kárpát-medence újkőkori és bronzkori műveltségek rovásírását. Ebből pedig a „szkíta (hun-avar-magyar) rovásírást” az alatta felsorolt germán, türk, ibériai „szkíta” származékírásokat; a pelazgon át az etruszkból a latint, miként a föníciai és arámi írást is az ó-héberig.

Amelyek a nemzetközi írástörténeti szakirodalomban igen jó időrendi levezetésekkel igazoltan, az egyiptomi képírásból származó protosinai (protoszínai), más néven „ó-héber” írásból származnak. (Már csak ezért is érdemes Gelb könyvét elolvasva, tanulmányozni.)

Az alábbi időrendi táblázatot az ANCIENTSCRIPST.COM „*A compendium of world-wide writing systems from prehistory to today*” (a világ írásrendszereinek rövid összefoglalója az őskortól máig) című, igen szemléletes, az interneten is bárki számára elérhető időrendi táblázatból kivonatoltam:

A táblázatban feltüntetett írások mind a protosinai írásból származnak — az írástudomány mai álláspontja szerint. Jól látható az írások használata és megszűnése ideje is. Viszonylag közismert dolgot tagadni, és az írás történetét nem, vagy csak felszínesen ismerők részére állítani, hogy a föníciai írás, és abból az arámi írás a pelazgból származik, a pelazg pedig a szkítából, stb.: Írástörténeti skandalum! A laikus olvasók laikus félrevezetése.

Az írástudomány 'pelazg' nevű írásról nem tud. (Nem tudom, hogy Forrai Sándor a (1988, 93. oldalon) könyve 35. számú táblázatába, a kilenc „pelazg” betűt honnan vette (vehette), amelyek *a görög és latin betűkkel azonos rajzúak, hangértékeik pedig a latin betűkkel egyeznek...*) A bizonytalan eredetű pelazgok nyelvét még ma sem ismerjük biztosan. A görögök barbár népnek tartották őket. Vannak szerzők, akik protogörög nyelvűnek, mások pedig helynevek alapján még csak nem is indoeurópai nyelvűnek tartják az egykor görög szigetvilágon élő pelazgokat. Ezek szerint csak a krétai hieroglifákat és a belőlük származtatott lineáris a-t és b-t, valamint a phaistosi korongokat lehetne „hírbe hozni” velük. Lehetne, de a krétai írások még képjelekből állnak. A phaistosi korongon lévők is képszerű jelek. Formailag sem egyeztethetők Forrai Sándor „pelazg” betűivel. Igaz, hogy az etruszkokkal is hírbe hozták őket. De az etruszkok írásának betűi a föníciaiból származó görögön át a latin írásig jól követhetők:

Euboean Greek	Model Etruscan	Archaic Etruscan	Late Etruscan	Latin	Phonetic Value
Α Α	Α	Α	Α	A	[a]
Β	Β			B	[b]
< C	Γ	)	⋈	C G	[k]
Δ	Δ			D	[d]
Ε Ε	Ε	Ε	Ε	E	[e]
Φ	Φ	Φ	Φ	F	[w]
Ι	Ι	Ι	Ι	(Z)	[z]
Η Η	Η	Η	Η	H	[h]
Θ ⊗ ⊙	⊗	⊗ ⊙	⊙ ⊙		[tʰ]
Ι	Ι	Ι	Ι	I	[i]
Κ	Κ	Κ		K	[k]
Λ	Λ	Λ	Λ	L	[l]
Μ Μ	Μ	Μ	Μ	M	[m]
Ν Ν	Ν	Ν	Ν	N	[n]
Ξ	Ξ				[s]
Ο	Ο			O	[o]
Π	Π	Π	Π	P	[p]
Μ	Μ	Μ	Μ		[š]
Ρ	Ρ	Ρ		Q	[q]
Ρ	Ρ	Ρ	Ρ	R	[r]
Σ	Σ	Σ	Σ	S	[s]
Τ	Τ	Τ	Τ	T	[t]
Υ V Y	Υ	Υ	Υ	V	[u]
Χ	Χ	Χ			[ks]
Φ ⊙	Φ	Φ	Φ		[pʰ]
Ψ Ψ	Ψ	Ψ	Ψ		[kʰ]
		(§ 8)	8		[ŋ]

Akkor pedig, – hol, és honnan van a Szerző szerint a „szkíta (hun-avar-magyar) rovásírásból” származó pelazg írás? — Amiből az etruszk, a föníciai és görög, majd az arámiból az „ó-héber” írás is származik? — Teljesen összevissza keverve-kavarva az írások származását és időrendjét a saját laikus elképzelése szerint. Az írástörténetben ismeretekkel egyáltalán nem rendelkező olvasók – pedig el is hiszik (hihetik) a teljes tájékozatlanságot!

A zsidók egykori nyelvük rögzítésére a föníciai „abjad” (abdzsad) írást használták, és használják ma is a modernizált „négyszögletesített” formájú betűit jiddis nyelvük rögzítésére, amely 22 betűből állt, és a protosinai („ó-kánaáni”) írásból származik.

Betűírások történetében közös, hogy nem a semmiből, hirtelen jöttek létre. Előzményeik vannak. Nem véletlen, hogy azokból a piktográfiákból származnak a máig használatos írások is, amelyek alkotó, ókori népe egykor jelentős gazdagsággal és kultúrával (államhatalommal) rendelkezett (vagy rendelkezik ma is), ami az írás fejlődésére is ösztönzően hatott. Így, a velük egykor szomszédos népekre is.

— Mert az írás tudománya (az ókorban) „szomszédolva” terjedt mindig tovább. Nem összevissza, mindenféle ösvallásos szimbólumokkal, népeken és földrészekben is átugorva.

— Csupán „csak” emberek (embercsoportok, államok) kapcsolataival.

Ez jól kimutatható az egymástól teljesen függetlenül alkotott, piktográfiákból származó írások (írascsaládok) földrajzi helyszíneiben is. Az, hogy a Földközi tenger afrikai és európai partjainál elterülő országokban – egész az ibérekig – a föníciai írás betűi terjedtek el, részben a föníciai hajózó kereskedelmi kapcsolatoknak tudható.

Ha az interneten felkeressük az általam idézett teljes táblázatot, ott minden feltüntetett fontosabb írásnak megtaláljuk időrendben a használati idejét.

Kivétel közülük a székely és az ótörök írás története, amely írások kellő módon nem ellenőrzött történetét felülvizsgáltam. De ennek több „nyomás” oka volt.

Negyedszázados „írástörténeti olvasottságommal” már nem értettem egyet a székely betűknek az ótörök, vagy a kazárok írásából történő származtatásával, mert erősen megingott gondolatvilágomban a székely írás betűátvételeken alapuló teóriája. Az ótörök (és az ismeretlen, többnyire csak találgatott hangértékű kazár) betűk hangértékeit, a néhány betűrajz egyezése ellenére sem tudtam az arámi betűk közismert föníciai jelentéseiből rendre levezetni. Ahogy a székellyel azonos rajzú ótörök betűk egymástól eltérő hangértékeit sem. Ezért a logikus írástörténeti gondolkodás már azt „diktálta”, hogy csak akkor lehetnek különbözők az azonos rajzú székely és ótörök (és kazár) betűk hangértékei, ha egyazon piktogramból származva, a jelentések nyelvek szerint is különböző szavai-ból kapták különböző hangértékeiket. S ez figyelmem a betűátvételtől a piktográfia előzmények felé fordította.

Az arámiból az ótörök írás származtatását a szíren át a szogd kurzív írás közvetítésével írástörténeti lehetetlenségnek tartottam, mert a kurzíválás mindig egyirányú írástörténeti folyamat. A kurzív szogd betűkből az arámihoz hasonló, többnyire egyenes és szögletes vonalakból álló ótörök betűk nem származhatnak. Kizárhatónak tartottam azért is, mert az arámi írás használatának hét évszázaddal korábbi megszűnése után, már sincs meg a visszatérés lehetősége az arámi betűformák használatához, mert használatuk megszűnése után azokat már rég elfelejtették.

A jobbról balra haladó írásirányt, a szótagok mássalhangzóinak magas és mély magánhangzókkal történő „munkatakarékos” jelölését pedig nem tartottam csupán csak az arámi és ótörök írásmód közös jellemzőjének. Így, ezekkel a gondolatokkal kezdődött írástörténeti kutatásom.

Az ótörök és székely írás történetének komplex feltárását (részemről) bizonyítottam tekintem, mert:

1./ betűk piktogram előzményeit rajzuk és hangértékük segítségével helyreállítva (rekonstruálva), rendre piktogramként egyeztettem a kínai írástörténeti szakirodalom hiteles műveiben azokkal a kínai piktogramokkal és hun alkotású ideogrammákkal, amelyekből származtak. Így, kifogás nem lehet.

Megállapítottam, hogy a közös (azonos) rajzú székely és ótörök betűk hangértékei azért különböznek egymástól, mert bár egyazon piktogramból származnak, azonos jelentésük magyar és ótörök szavaiból kapták különböző, szókezdő vagy véghangzó hangértékeiket. Néhány székely és ótörök betű hangérték egyezésének oka pedig: a hun történelmi előzmények hagyatékában, és az ótörök nyelv hangtörténeti sajátágaiban rejlett. Amikor a jelentés korabeli ótörök szavában a hangérték hangja szókezdő, vagy véghangzó hangként nem fordult elő, ***csak korabeli nyelvünk szókezdő hangjával*** kaphatták hangértékeiket. Ezért nyelvünk egykori jelenlétének átfogóbb igazolására írtam a „Finnugor eredetű szavaink A. von Gabain ótörök glosszáriumában” c. tanulmányomat.

2./ A székely betűk kínai piktogram előzményeinek útját a hunok, koraavarak és Árpád népének régészeti leletein megtalált piktogramokkal igazoltan „követtem” (a mai) Mongólia területéről a Kárpát-medencébe, ahol a kínai piktogramokból és a teknős jelcsalád hun ideogrammaiból a közép-avar kortól kezdődően nyelvünkön betűket képeztek, s ezt három ellenőrzött, hiteles rajzú tárgyfelirat olvasatával is bizonyítottam. (Szekeres 2008, 205-212). Megállapítottam, hogy a székely betűképzés folyamata nem volt „felülről vezérelt”, mint az ótöröké. Ezért a Nikolsburgi ábécében vannak olyan betűk, amelyek még piktogram előzményeik jelentésével vannak megnevezve. Nyelvünk egyes hangjaira pedig még két (ligatúrákban létező) betű is létezett. Sőt: A Vizsolyi Templom egyik freskójának széleire, még az Árpád-kor végén is ’juh’ piktogramokat festettek. Akkor, amikor az első köbevésett székely betűfeliratok már bő évszázaddal korábban megjelentek az udvarhelyszéki templomokban. Bizonyítékként

annak, hogy még az Árpád-kor végén is éltek olyan emberek, akik nem csak a Nikolsburgi ábécében ismerték kulturális hagyományként a kínai piktogramokat.

Mert a Vizsolyi templomban olyan, időrendben (talán legutolsó) használatát látjuk a betűk piktogram előzményeinek, amikor a piktogramok — rajzok közé (Vizsolyban köré) vannak helyezve. Amelyeket „feliratos rajzoknak” neveztem el, s immár rendre követhetők a régészeti leleteken megtalált piktogramokkal együtt, népünk Európába vonulásának egykori hun útvonalain, Mongóliától a hun és korai avar jutasi vadászsíp feliratos rajzain át a Vizsolyi templom „fájdalmas Krisztust” ábrázoló „feliratos freskójáig”.

3./ Megállapítottam azokat a kínai írástörténeti kultúrkörben lévő **közös jel és írástörténeti sajátosságokat**, amelyek a kínai piktográfiában s a székely és ótörök írástörténetben is előfordulnak. S amelyek ***mind a kínai piktográfia sajátosságaiból erednek***. (Pl.: „kivonatolás”; jelfelezés; a több részből álló kínai piktogram rajzrészeinek összevonása betűként, stb.) Ez épp oly fontos jelentőséggel bír, mint a betűk piktogramként történt azonosítása piktogram előzményükkel.

4./ ***Kitűzött feladatként még az alábbiakat szeretném*** a székely és ótörök írástörténettel kapcsolatban ***elvégezni***:

a./ Néhány régen megkezdett, eddig befejezetlen tanulmányomat. Ezek:

„A „későavar” szarvas-nagyszentmiklósi betűk történeti összehasonlító jel-történeti vizsgálata” A tanulmány jelenleg 55 oldal terjedelmű, és eljutottam a betűk piktogram előzményeinek lehetséges jelentéstörténeti felvázolásáig, s csak azért függesztettem fel az 1995-ben megkezdett tanulmány írását, mert a korabeli lehetséges betűalkotó (török) nyelvek szótárainak hiányával e munkát tisztességesen nem lehet elvégezni, mert a jelentések szavai nem biztos, hogy azonosak a „keleti ótörök” szavakkal.

2001 novemberébe jelen voltam a MTA Nyelvtudományi Intézetében a Róna-Tas András vezette munkacsoport által összeállított „nyugati ótörök nyelv” etimológiai szótárának bemutatóján (amit a Harrasovitz Kiadó adott ki), s amit emlékeim szerint 180 Euróért árulnak. (Ez most kb. 55.000 Ft.) Nálunk nem kapható. Az idén Róna-Tas András érdeklődésemre elmondta, hogy lesz egy rövidített, olcsóbb magyarországi kiadása is.

b./ Másik abbahagyott, befejezetlen tanulmányom: „A ’magyar’ népnév és a ’Megyer’ törzsnév etimológiája, névadatainak történeti összehasonlító vizsgálata”. Ehhez 1992-ben kezdtem hozzá. Helynévi adatokkal is igazoltam a nyelvi adatokat. Jelenleg 40 oldal terjedelmű. Ideje befejeznem. Ehhez két új, kiegészítő adatom van, amelyekkel bővíteni tudom a tanulmány adatrendszerét:

Az egyiket Csihák Györgytől kaptam még a kilencvenes évek vége környékén. Ez egy újságcikk másolata, amelyben egy kínai tanár Magyarországi látogatása során beszámol arról (az 1920-as években), hogy egy magukat hun eredetűnek tartó népcsoport él ma An-Tju-ban (Dél-Kínában), ahol a neveik többsége a ’Ma’ (ló) szóval van kapcsolatban, és több, a magyarral azonos, vagy azonos hangzású szót használnak. Beszédük „hanghordozása” is hasonlít a magyar nyelvhez.

A másik adatcsoport pedig Benkő Mihály „madjar” (magyar) névadatai Kazakisztánból és Kirgizisztánból.

c./ Ezen kívül, a székely és ótörök írással kapcsolatban esetleg még előkerülő új adatokkal történő kiegészítést (és helyesbítést), valamint olyan tárgyú rövidebb tanulmányok megírását tervezem, amelyekben a székely betűk hun, koraavar és Árpád népe régészeti leletein megtalált piktogram előzményeit csoportosítva, egymással is összevetve vizsgálom. Valamint annak a történeti vizsgálatát végezném el, hogy a székely írás hun, koraavar és Árpád népe régészeti leletein megtalált piktogram előzmények az ótörök utódírások betűinek történetében, milyen piktogram előzményű összefüggésekben mutathatók ki.

d./ S ha még marad rá időm, a kazár feliratok betűivel is foglalkozni szeretnék, mert ez egy rendkívül izgalmas ellenőrző feladat volna az átvétel irányára és másra is vonatkozóan. *Mert, a kazár betűk rajzai között olyanok is előfordulnak, amelyek a székely nikolsburgi betűk (kínai piktogram és hun alkotású ideogrammak) rajzaihoz képest már rontott rajzúak. Akkor pedig az átvétel iránya ezzel csak fordított irányú lehet! Amint eddig is jól láttam Vékony (2004) könyve óta a „novočerkasski kulcsfelirat”, a stanica krivjanszkajai kulacsfelirat”, a „majaki amphorafelirat”, a „kazáriai héber levél” több (a nikolsburgihoz képest) rontott alkotású betűje alapján. A talas-völgyi „ačiqtaši” pálca feliratát nem is sorolnám a kazár feliratok közé, mert ennek történeti összehasonlító jeltörténeti igazolása nagyon egyszerű. Azt is láttam és feltételeztem, hogy nem minden betű (feltett) hangértéke szinkronizál piktogram előzménye jelentésének hangértéket adható ótörök szava szókezdő, vagy véghangzó hangjával. „Találgatott hangértékekkel” olvasataik is ennek megfelelőek. Ehhez is szükséges volna (nagyon!) a két kötetes „nyugati ótörök nyelv” szótára.*

Most pedig, hogy ismét elővettem Vékony Gábor (2004) könyvét, eszembe jutottak az általa avar-kori, „bizonytalan feliratoknak” nevezettek is a 208-210. oldalakon. Ezek ellenőrzése és fényképekkel történő ismételt publikálása kivételesen is különleges jelentőséggel bírna!

Mégpedig azért, mert a többnyire egy, esetleg néhány, — betűnek nem tekinthető jel a különböző tárgyakon, amelyeket díszítésnek, tamgáknak, számjeleknek vélt, — nagy valószínűséggel: mind-mind piktogramok! Feltehetően a székely és a szarvas-nagyszentmiklósi betűk előzményei!

És ha olyan későavar-kori jelek (piktogramok) fordulnak elő közöttük, amelyek később csak a szarvas-nagyszentmiklósi betűk közé „illeszthetők”, akkor alapos írástörténeti munkával, talán az is bizonyítható, hogy a szarvas-nagyszentmiklósi betűk rendszerét itt, a Kárpát-medencében alkották meg, a közép, vagy a késő-avar korban.

— Egy írás származástörténeti kutatásánál az első feladat mindig az, hogy megállapítsuk: betűi melyik ókori piktográfiából származtak. Ott kezdjük el, ahol egykor elkezdődött.

Ha bármilyen okból nincs meg a forrásadat piktogramokra visszamenő azonosítás lehetősége, akkor hitelesen bizonyítható összefüggés közöttük nem létezik, mert nem bizonyítható! Tévedés és „mellébeszélés” lehetősége nélkül, csak piktogramként, piktogram előzményében lehet két írásjel között hiteles összefüggést, azonosságot megállapítani.

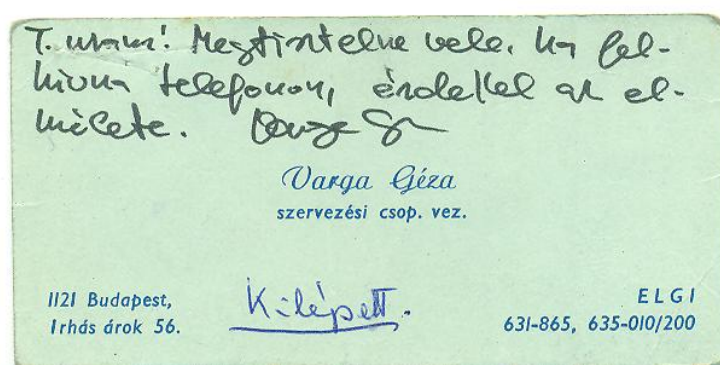
A kellő írástörténeti felkészültség nélkül elkövetett hibák és laikus tévedések ennek figyelmen kívül hagyásából származnak. Amikor a szerzők adathiány, vagy bármi más ok miatt, bizonyítás nélkül csak állítanak. Ráfognak. Csupán a felszíni, alaki összefüggéseket veszik a teljes bizonyoságnak.

Ezért, csupán a jelrajzok azonosságára és hasonlóságára hivatkozó, összehasonlító táblázatokba rendezett jel és betűösszevetések sem (mindig) hitelesek. Mert nem piktogram előzményeik (jelentéseinek) azonosításán, csupán azonos jel- és betűrajzok párhuzamba állításán alapulnak. Amelyekből az írás története folyamán igen sokat lehet találni anélkül, hogy bármi közük volna egymáshoz.

— Írásjelek azonos, vagy hasonló rajzait nagyon könnyű egymással hasonlítani, azonosítani. Az egyszerű rajzösszevetéseket a laikus olvasó is könnyen megérti, mert nem kíván írástörténeti felkészültséget, elmélyültebb írástörténeti ismereteket. Így lesz a tudomány mímeléséből áltudomány, csupán a tudományosság laikus látszata. Meg másképp is.

Varga Géza 1993-ban a „A bronzkori magyar írásbeliség” című könyvébe kért tanulmányomat lerövidítette és részben át is írta a saját gondolatvilága szerint. De nem minden esetben volt megelégedve a nemzetközi sinológia nagyságainak a kínai írástörténet szakirodalmában mérvadó eredményeivel. Ezért a sinológusok írástörténeti műveiben általam már piktogram előzményükben rendre azonosított székely betűk jelentős részének jelentését megváltoztatta (meghamisította) úgy, hogy öncélúan *a saját képzeletvilágából talált ki helyettük (részükre) „ősvallásos” jelentéseket*, amelyeknek a szakirodalomban egybevethető azonosíthatóságát hiába is keresnénk, mert „Varga-piktogramok” az írástörténeti szakirodalomban nem léteznek. Egyedül csak a saját „ősvallásos” gondolatvilágában.

Pedig történhetett volna másképp is, ha megértette volna a *történeti összehasonlító jeltörténet módszer* lényegét. Erre utal az MTA nagytermében, 1988 novemberében adott névjegykártyája is:

Mert „Varga-piktogramok” vannak, lettek később alkotva bőségesen, amelyeket epigonjai, és epigonjainak epigonjai mára már hiánytalanul átvettek, és könyvekben s az interneten is sokszorosítva terjesztenek.

Példának említem Varga Csaba „Varga-piktogram” idézeteit a „JEL JEL JEL” könyve 221. oldaláról, amit később meg is ismételtek „AZ ÓSI ÍRÁS KÖNYVE” 66. oldalán:

	a anya		h hal		ny nyugat		(e)ty Etele?
	b bél, belső		i Isten		o oldal		u ust (üst)
	c celőke		j jó		ö ökör		ü ügy**
	cs csap		(e)k kebel		p pihe		ü üdő (idő)
	d Du*		(a)k patak		r rét		v vas
	e ?		l ló		s sarok		z zúg
	f föld		ly lyuk, forrás		sz szár		zs zsenge
	g ég		m magas		t tengely		us (ős)
	gy egy		n nagy		(a)ty atya		

E rekonstrukciós táblázatot Varga Géza „A székely rovásírás eredete” című könyvében adta közre. * Ósi isten neve. ** Ügy, húgy=folyó. (Pl. Fekete-ügy =Feketefolyó.)

Varga Géza a fenti táblázatból idézve, **a piros betűkkel jelölt betűk**, szakirodalomban már egyeztetett azonosított piktogram előzményű jelentéseit változtatta (hamisította) meg. Amelyek után zárójelben, a betűk könyvemben (2008) lévő **jelcikk-számait**, a nikolsburgi székely és ótörök betűrajzaikkal láthatók. Utánuk a kínai írástörténeti szakirodalomban, a piktogramokkal azonosított betűk piktogram előzményű jelentéseinek magyar és ótörök nyelvű szavai, a belőlük származó **aláhúzott hangértékekkel**:

◁ **a**, Anat*, **anya**; (L.: No. 19. ◁ 'nő, anya'; ótörök: ◁ ▷ qirkin 'hajadon, szűz'). × **b**, **bél**, **belső**; (L.: No. 25. × 'eb'). + **d**, **Du**; (L.: No. 2. † 'dél'; ótörök: † W ◊ ◊ oŋ 'dél'). ≠ **gy**, **egy**; (L. No. 23. < > ≠ 'gyeg < jég'). × **h**, **hal**; (L.: No. 25. × 'hóka'). † **i**, **Isten**; (L.: No. 26. † 'ij'). ◊ **(e)k**, **kebel**; (L. No. 18. '◊ kobak'). † **(a)k**, **patak**; (L.: No. 34. † 'fak > fák'; ótörök: † 'ayač, jäyäč, fa'). ◊ **ly**, **lyuk**, **forrás**; (L.: No. 17. ◊ 'mely < mell(ső)'). K **ö**, **ökör**; (L. No. 37.: † 'ö — ciklikus írásjegy'). ^ **s**, **sarok**; (L. No. 6. ^ < ^ 'vaš nyílhegy; ^

nek. Egy-egy ismeretlen (nyelvű) személy (személyek), csoportok magánalkotásának. Ennek bizonyítéka az, ha csak viszonylag kis területen (helyen) fordultak elő, távolabb már nem találták meg hasonmásaikat, és nincs időrendben adatokkal (feliratokkal) is igazolható folytatásuk.

Ebben már benne van a tanulmányom címében feltett kérdésre megadott válasz is, hogy miért nem lehetnek a székely írás előzményei a Tordos-Vincsa-Viszoko kultúra jegyei.

— Mindezek után már szinte felesleges is foglalkoznom Friedrich Klára táblázataival, de néhány fontos dolgot azért még meg kell jegyezni a táblázatokkal kapcsolatban, amivel nem törődnek a kutatásra vállalkozók, pedig alapvetően fontosak.

— Teljesen tudománytalan a székely betűk már rontott (romlott) betűit bármilyen kutatás, vagy hasonítás adatának alapjául venni, mert téves adat csak téves eredményeket adhat.

A székely írásnak jelenleg csak egyetlen hitelt érdemlő ábécéje van: a nikolsburgi. Elsőbbségét és eredetiségét a piktográfiában rendre (kivétel nélkül) egyeztetett piktogram előzményű betűi, és a benne még előforduló piktogram előzményű jelentések nevei is, pld.: *athy* (aty), *eb*, stb, adják. A többi már romlott betűkkel „rontott”, mert több betű hiteles (szakirodalomban egyeztetett) rajzát megváltoztatták, vagy ki is cserélték. Mint pl. az eredeti $\emptyset$ 'ly' betű rajzát a kínai $\odot$ 'Nap' piktogram rajzára, mint láthattuk a „Varga-táblázatban”. Pedig nem véletlenül van az ótörök írásban a 𐰚 'tűz' és a 𐰚 'dél' ideogrammának $\text{𐰚} \diamond \odot$ a $\odot$ „napkarikákkal” együtt betűként '𐰚' (nazális) hangértéke. Mert a 'tűz' a Hung-fan (a Nagy Szabály) szerint 'dēlen' van, épp úgy, mint a delelő $\odot$ Nap. Ezért kapta az ótörök ábécékben a Nap piktogram is az 'o𐰚' (= 'ong, dél') szó véghangzójával nazális hangértékét. A $\odot$ 'Nap' jelentésű piktogramnak semmi köze sincs már a nikolsburginál későbbi, romlott ábécékben látható, nikolsburgi $\emptyset$ 'ly' betűhöz, és a Varga-féle „lyuk, forrás” jelentéshez.

Csak a Varga-táblázatból kiindulva megállapítható, hogy a kutatásra vállalkozók nem ismerik még a Nikolsburgi ábécét sem tisztességesen, a korabeli (Árpád-kori) latin betűs írásmódunkat, a hangok korabeli jelölését pedig végképp nem, mert akkor az 'echch' –ként leírt (ecsecs) ligatúrának sem adnának 'ety' hangértéket. Még arra sem futja figyelmükből (vagy felkészültségükből), hogy megjegyezzék: a nikolsburgi 𐰚 'cs' betű hangértéke is 'ech'-ként van jelölve! És ezt Varga Gézától átvették Varga Csabán kívül mások is. Vagy maguk is tévesen értelmezték.

Egy bizonytalan eredetű írás történetének bizonyításához az alábbiakat kell figyelembe venni:

I. Időrend. Elsődleges szerepe van az írások folyamatos használatának feliratos emlékekkel történő bizonyításában, mert az írások datálható időrendben léteztek, ezért használatuk (vagy használatuk megszakadása) időrendben pontos, vagy feltételes dátumokkal határozhatók meg.

Igen sok írás és íráskezdemény létezett, amelyek közül csak a fejlődőképes és legjobban alkalmazhatók maradtak időlegesen, vagy a mai napig is használatban. Az írásemlékekkel (feliratokkal) igazolt folyamatosság megszűnése, a nagyobb igazolatlan hiátusok az ismeretek megszakadását is jelentik. Főképp évezredekkel régebben, amikor az írás ismerete az ókori kultúrákban a fizikai munkától mentesítő, kevesek kiváltsága volt. Ennek története jól ismert a kínai írás esetében, s egészen biztos, hogy más ókori kultúrákban is hasonló volt az írástudók, az „írnokok” helyzete.

Ha az ismeret-folyamatoság bármilyen okból megszakadt, vele szakadt meg a jelek ismerete is. Teljesen félrevezető minden olyan állítás, ami ellentétes a létező (vagy nem létező) írástörténeti adatokkal, adathiányokkal.

II. Módszer. Egy írás eredetének kutatásához, betűi származásának megállapításához, mindig a feladathoz alkalmazott (alkalmas) írástörténeti módszerre van szükség. Ehhez „alapadatként” mindig a kutatott írás legrégebbi, még hitelesnek tekinthető jelei (ábécéjének betűrajzai) alkalmasak, mert a későbbirontott, romlott és kicserélt rajzú betűket már nem lehet eredményesen összevetni forrásadataikkal. ***Bármilyen írásjel, betű, csak piktogram előzményében: piktogramként egyeztethető hitelesen, forrásadata piktográfiájában azzal a piktogrammal, amelyből származott.***

II/a. Ismernünk kell annak a piktográfiának a földrajzi helyét (helyszínét), amelyből időrendben igazoltan egy ábécé származik. Ehhez meg kell tudnunk állapítani, hogy az ábécé betűinek piktogram előzményei, melyik piktográfiába tartoztak, amelyben a betűk azonosító írástörténeti műveleteit el tudjuk végezni. Ezt a feladatot néhány egyedi, minél több vonalból álló, bonyolultabb rajzú betű összefüggéseket kereső (szondázó) rajzával végezhetjük el az ókori piktográfiák szakirodalmában. Ha rajzukkal és jelentésükkel sikeresen egyeztetve megtaláljuk a „szondázó betűk” piktogramjait, akkor megtaláltuk azt a piktográfiát, amelyben az ábécé többi betűjének is egyeztetni tudjuk piktogram előzményű eredetét. Származását.

II/b. Ha a piktográfia és a betűalkotás helyszíne nem egyezik, akkor a piktogramok eljutását bizonyítani kell a későbbi használat és betűalkotás helyszínére. Ugyanez érvényes az egymástól távol eső ábécék összefüggéseinek, átvételének bizonyításához is.

II/c. Amennyiben csak a jelek rajzát ismerjük a jelentésük nélkül, amelyek feltételelesen sem köthetők (rajzukkal) egy jól feldolgozott korabeli, és közel lévő piktográfiához, — akkor hitelesen nem lehet megállapítani bármivel való összefüggésüket, mert azonos rajzú jelekből sok van az írás történetében.

A Tordos–Vincsa és Viszoko kultúra jeleinek összefüggéseit vizsgálva a székel írással, a következőket állapíthatjuk meg:

A Tordos–Vincsa és Viszoko kultúra jeleinek egymás közt, valamint a székel betűalkotások és írásemlékek között is olyan több évezredes, folyamatos használatot nem bizonyító, írásemlékek nélküli időszakok (hiátusok) vannak,

amikor használatuk folyamatossága a székely betűképzésig és feliratokig, még a jelek egy jelentős részének azonosságával sem igazolható. E kultúrák jeleinek nem ismerjük igazolt (igazolható) jelentésüket, így összefüggésük történeti összehasonlító bizonyítása, a jól feldolgozott piktográfiák piktogramjaival sem megoldható.

A folyamatosság (a folyamatos használat) évezredekken átívelő hiányai pedig — csak helyi: szigetszerű leletcsoporttá nyilvánítják magányos előfordulásukat. Ami nem lehet több, — mint egy embercsoport, vagy néhány ember „magánalkotása”, ahhoz hasonlóan, mint amikor egy szobrász, vagy festő művei a műhelyében utódaira maradnak.

Ezért tudományosság igényével létüket, — időrendben és földrajzi helyszíneikben, csupán olyan helyi jellegű (lokális) íráskezdeményeknek nevezhetjük, amelyek folytatás híján nagyobb jelentőségre nem tettek (nem tehettek) szert, mert akkor szoros időrendben, folyamatos használatukat legalább egy ideig (évszázadokig) igazoló emlékek maradtak volna utánuk. Ilyen emlékek pedig nem léteznek.

Javaslataim:

A tanulmányban ismertetettek és más írástörténeti adatok alapján a következő javaslatokat tudom előterjeszteni a ZMTE Tudományos Tanácsa elé:

1./ A Tordos–Vincsa és Viszoko kultúra jeleivel kapcsolatban széleskörű felvilágosítást kellene szervezni, mert bizonyíthatatlan, hamis, önrontó illúziókat táplálnak az írástörténetben laikus érdeklődők gondolat és érzelmvilágában. Joguk van megismerni, hogy csupán a rajzpárhuzamok, jelentéseik azonosságának (egyezése) bizonyítása (bizonyíthatósága) nélkül, önmagukban még nem jelennek semmi összefüggést a székely írással. Ugyanez a helyzet a tatárlakai korongokon lévő jelekkel is.

2./ A székely írás betűfeliratainak összegyűjtésével és publikálásával az utóbbi időben többen is foglalkoztak. Libisch Győző lemezen, Erdélyi István – Ráduly János pedig egy kis könyvben gyűjtötte össze. Szakács Gábor Friedrich Klárával is komoly ismertető munkát végzett e-téren. Ezért ezekkel párhuzamosan feleslegesnek tartanám egy újabb gyűjtemény összeállítását.

Amit javasolni tudok, annak eredményessége eléggé bizonytalan, de annál több munkával és utána járással járna:

Javaslom az Árpád-kori templomok módszeres alapossággal történő átvizsgálását, hogy a Vizsolyi templomhoz hasonlóan, fellelhetők-e még magányos írásjelek, piktogramok. Akár a belső képeken (freskókon), díszítéseken, vagy bárhol a templomok építő köveibe vésve. Különösen izgató gondolat, hogy nem csak a Dunától keletre (a ’jó’ folyónevekkel lefedett területen), hanem attól nyugatra is, vajon előfordulhatnak? Azon a területen is, amely egykor az Avar birodalomhoz, majd az államalapításig magyar törzsek fennhatóság alatt állt. Elvileg (gondolom) ott is lehetnek igen korai építésű templomok. Tehát a Történelmi

Magyarország területén kívül is.

Találtam pár napja az interneten egy letölthető művet: Gyurkó János: „Árpád-kori Templomok a Kárpát-medencében” Még nem volt időm elolvasni, de gondolom: ebből ki lehetne gyűjteni vizsgálatra a templomokat. Meg esetleg még más forrásokból is.

Ez nem kis munka. Csak a templomaikat jól ismerők (papok, stb.) segítségével végezhetők el, mert egy idegen tanulmányozó nem biztos, hogy mindent észrevesz.

(Alsószentmihályfalván, a templom külső falán keresett feliratot először nem is találtam meg, mert a talajtól talán még egy méter magasan sem, kicsi és erősen szennyezett volt.

A templom lelkészének a felesége mutatta meg. Elmondta azt is, hogy a tájáráás előtt az Aranyos folyóhoz közelebb volt a lerombolt templom. A maradék kövekből a jelenlegi helyén, az Aranyostól távolabb építették fel az új templomot, amelynek a falába a feliratos követ beépítették. Eredetileg hol volt, hol helyezkedett el, nem tudni. Eddigi olvasatai (szerintem) vitathatók.)

Tehát egy felirat megtalálását, vagy észre sem vételét sok minden befolyásolhatja. Hát még egy-egy magányos írásjel (piktogram) rajzát, amit észre sem véve, jelentéktelennek tartanak.

3./ Most, hogy ismét elővettem Vékony Gábor (2004) könyvét, eszembe jutottak az általa avar-kori, „**bizonytalan feliratok**”-nak nevezettek a 208-210. oldalon.

Megismerésük, és fényképeikkel történő összegyűjtésük (publikálásuk) különleges, és nagy jelentőséggel bírna! Amiről eddig megfeledkeztem. De ezen kívül a múzeumok raktáraiban heverő, az utóbbi évtizedekben is előkerülhettek újabb magányos írásjelek (piktogramok) is, miként Vékony Gábor a különböző avar-kori magányos betűket díszítésnek, tamgáknak, számjeleknek vélte. Pedig feltehetően: piktogramok!

Mert ha olyan jelek fordulnak elő közöttük, amelyek később csak a szarvas-nagyszentmiklósi betűk közé „illeszthetők”, akkor alapos írástörténeti munkával talán az is bizonyítható, hogy a szarvas-nagyszentmiklósi betűk rendszerét itt, a Kárpát-medencében alkották a közép, vagy késő-avar korban. Ez pedig meghatározhatta az írás jellegzetességeit.

Idézem Vékony G. „**BIZONYTALAN FELIRATOK**” fejezetét:

„Szekszárd-palánk

*Egy a 6-8 századra keltezett avar temető egyik sírjában egy csontból készült gyűrű került elő, amely kengyelszív bújatója volt. A sír a temető korai időszakába tartozik. A jelek közül azonosítható a Kárpát-medencei rovásírás **z** és **γ** betűje, amelyet azonban — mint láttuk — a korai időben valószínűleg a **g** jelölésére használtak, így esetleg meggondolható, hogy a kengyelhez használt gyűrűn esetleg éppen az ízenge szó állott (a **z** melletti jel lehet az **a/ä** és **ŋ** ligatúrája), ez azon-*

ban bizonytalan marad, és nehéz lenne határozottan kiállni egy ulyen feltevés mellett.²²⁸ (Tör. Izenge = kengyel)

Homokmégy-Halom

Késő avar kori temető 102. sírjában egy díszített agancsból készült bogozón rovasjeleket véltek felfedezni.²²⁹ A bogozón azonban csak bekarcolt díszítés található.²³⁰

Kiskörös-Cebepusza

(A lelőhely valójában Tabdi területén található)

Hengeres, csont tűtartón három X-alakú jel.²³¹ E jelek bizonyosan nem betűk, legfeljebb számjelként magyarázhatnánk őket, azonban a tűtartó másik felén három kör látható, közepükben ponttal, ezért világos, hogy egyszerű díszítéssel állunk szemben.²³²

Budapest-Rákosfalva — Tihanyi tér

A 7-8. század fordulójára keltezhető avar kori temető egyik agyagedényén két 8-alakú jel, amelyek a nagyszentmiklósi q jellel azonosíthatók. Gondolhatnánk ugyan arra, hogy itt egy tör. aq 'folyik, ömlik' (csuv. juχ) szót olvassuk,²³³ illetve egy aq! aq! 'ömölj, ömölj!' szöveget, valószínűbb azonban, hogy a két jel egyszerű tamga.²³⁴

Alattyán-Tulát

Csont tarsolyzáron X-alakú s egyéb jelek, amelyeket rovasjeleknek gondoltak²³⁵. Nézetem szerint egyszerű díszítéssel állunk szembe.

Udvard

(Dvory nad Žitavou, Szlovákia)

Kései avar kori temető egyik sírjában egy négyszög-keresztmetszetű csont tűtartó került elő.²³⁶ A tűtartó egyik oldalán a jánoshídihez hasonló stilizált emberalak mellett a Kárpát-medencei s jel látható. A szarvasi és a jánoshídi varázsszövegek alapján gondolhatnánk egy 's;isz' kiegészítése. Ebben az esetben a névmágiához kapcsolható fel-

²²⁸ Vö. Vásáry 1972 Acta Orient. Hung XXV, 340; 4. rajz 4. kép; Erdélyi 1982. 183.

²²⁹ Vásáry 1972. i. m. 342; 6. rajz, 6. kép; Erdélyi 1982. i. m. 182.

²³⁰ Garam, É és mtsai 1975. 31., 9. kép.

²³¹ Vásáry 1972. i. m. 342-3, 7 rajz, 7. kép; Erdélyi 1982. i. m. 182.

²³² Török 1975. i. m. 310. 2. kép.

²³³ Severtjan 1978. ÉtSl. 118-120.

²³⁴ László, DissPann. II. 11. XII/22a. kép; uő. Études 45/3. kép, Vásáry 1972. i. m. 343; 8. rajz; Erdélyi 1982. i. m. 183. **Friedrich Klára** gyűjteményében rajzával látható a **Forrai Sándor Rovásíró Kör honlapján**.

²³⁵ Erdélyi 1982. i. m. 183.

²³⁶ Točik, Castrum Novum II. 59, 81-82, 26/2 kép.

irattal állnánk szemben. Az egyetlen jel alapján azonban az udvardi tűtartó igen bizonytalanul értelmezhető, az sem kizárt, hogy egy valódi feliratos tűtartót másoltak át rosszul.

Dunaújváros—Simonyi dűlő

*Fülöp Gyula ásatásán kései avar kori sírból egy öntött bronz kisszíjvég került elő, amelynek a hátoldlán az **a** jele látható. A jel szövegként értelmezhetetlen, valószínű, hogy ebben az esetben tamgaként használták.” —*

— Az utolsó két előfordulást kivéve már olyan, Vásáry és Erdélyi István által is publikált esetekről van szó, amelyek a feltüntetett helyeken megtalálhatók Magyarországon. Van, amelyikkel Friedrich Klára is foglalkozott. A szlovákiai publikáció elérése már nehezebb. A késő-avar-kori, Simonyi dűlőből előkerült betű meghatározása hiányos, mert ez lehet latin betű, vagy a székely betű piktogram előzménye, vagy bármi más 'a' betű is. A publikálása helye sincs megadva. Ha van egyáltalán. Pedig fontosnak ígérkezik.

— A régészeti leleteken bárhol fellelhető piktogramok további összegyűjtése és szakmai feldolgozása rendkívüli jelentőségű volna, úgy a székely írás és a szarvas-nagyszentmiklósi feliratok betűtörténeti szempontjából is.

Mert, amennyiben olyan piktogram (piktogramok) kerül (kerülnek) elő kései avar régészeti leleten (leleteken), amelyek csak a szarvas-nagyszentmiklósi betűrendszer (ábécé) alkotói, akkor nagy a valószínűsége, hogy betűképzésük helyszíne is itt volt, a Kárpát-medencében.”

Irodalom:

Forrai Sándor: Az írás bölcsője és a magyar rovásírás Petőfi Sándor Művelődési Központ Gödöllő 1988

Friedrich Klára: Angolszász runák a boszniai piramisok területén? 2011 december. Forrai Sándor Rovásíró Kör honlapja

Friedrich Klára: Régi kapcsolatok - Lepenski Vir és Vinca, Forrai Sándor Rovásíró Kör honlapja

Gelb, Ignace Jay: A Study of Writing: The Foundations of Grammar Chicago, The Univ. of Chicago Press 1952

Szekeres István: A SZÉKELY ÉS AZ ÓTÖRÖK ÍRÁS JELTÖRTÉNETE Bevezetés a történeti összehasonlító jeltörténet módszertanába Mundus Magyar Egyetemi Kiadó Budapest 2008

Varga Csaba: JEL JEL JEL AVAGY AZ ABC HARMINCEZER ÉVES TÖRTÉNETE, FRÍG KÖNYVKIADÓ, 2001

Varga Csaba: AZ ŐSI ÍRÁS KÖNYVE, FRÍG Könyvkiadó, 2002

Varga Géza (szerk.): Bronzkori magyar írásbeliség 1993

Vékony Gábor: A székely írás emlékei, kapcsolatai, története Nap Kiadó Kft.
2004

Vékony Gábor: Későnépvándorláskori rovásfeliratok a Kárpát-medencében
Életünk Könyvek, 1987

Budakalász, 2009 — 2012. május.